

Høringsuttalelse fra fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker til forslag om ny domstollov og endringer i forskrift om offentlighet i rettspleien

Fylkesnemndene viser til departementets høringsbrev av 15. juni 2016, Sundets høringsnotat av 31. oktober 2014 og Domstoladministrasjonens tilleggsnotat av 9. desember 2015. Fylkesnemndene begrenser seg i denne høringsuttalelsen til å gi merknader til forslag som har særlig interesse for nemndene.

Om fylkesnemndene

Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker er et rent avgjørelsesorgan som avgjør saker etter barnevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven og smittevernloven. Landets tolv fylkesnemnder ledes administrativt av Sentralenheten for fylkesnemndene, som er underlagt Barne- og likestillingsdepartementet.

Fylkesnemndene er imidlertid fullt ut uavhengige ved behandlingen og avgjørelsen av sakene de behandler. Behandlingen og avgjørelsen foregår etter omtrent de samme rammene som for domstolene. Nemnda består i den enkelte sak av en fylkesnemndsleder, et fagkyndig nemndsmedlem og et alminnelig nemndsmedlem. Fylkesnemndslederen fyller kravene til å være dommer, det fagkyndige nemndsmedlemmet har samme bakgrunn og funksjon som en fagkyndig meddommer, og det alminnelige nemndsmedlemmet trekkes fra domstolens utvalg for meddommere. Sakene bringes inn for nemndene av partene, som er representert ved advokat. Partene fører bevis i form av skriftlige bevis, partsforklaringer og vitneforklaringer, og dette foregår som hovedregel gjennom et forhandlingsmøte som tilsvarer tingrettens hovedforhandling. Nemnda forfatter og avsier et vedtak som fyller de innholdsmessige kravene til en dom.

Dette gjør fylkesnemndene til domstollignende forvaltningsorganer. Nemndene kan ikke instrueres, hverken i den enkelte sak eller om alminnelig lovtolking, skjønnsutøvelse eller saksbehandling. Nemndenes vedtak kan heller ikke omgjøres etter klage eller av eget tiltak, verken av Sentralenheten, departementet eller andre organer. Vedtakene kan bare overprøves av domstolene.

Om utredningen

Departementet ber i høringsbrevet om at høringsinstansene uttaler seg om hvilke emner og problemstillinger som på sikt bør vurderes utredet. Fylkesnemndene ser det imidlertid som *klart* ønskelig at slike utredninger skjer som et ledd i det nåværende arbeidet fram mot en ny domstollov. Det forekommer oss å være temmelig uheldig at man først legger an en lovstruktur og et lovspråk gjennom å utarbeide en ny lov, før man deretter går over til å utrede hvilke større innholdsmessige forandringer som ville kunne være ønskelige i denne nye loven.

De eventuelle utredningene bør derfor ikke vente til etter at en ny domstollov er vedtatt, men bør foretas som en del av lovens utarbeiding. Fylkesnemndene understreker at dette ikke er en innvending mot Sundets utredning. Utredningen hans har fulgt departementets mandat.

Enkelte materielle spørsmål

Utredningen foreslår i kapittel 7 å videreføre lovens bestemmelser om dommeres sidegjøremål uten forandringer. Fylkesnemndene viser til at disse bestemmelsene har vært grundig vurdert i nokså nyere tid, og vi støtter utredningens forslag.

Videre foreslår utredningen i kapittel 13 å videreføre lovens bestemmelser om inhabilitet med visse endringer. Når det gjelder inhabilitetsgrunnene, slutter fylkesnemndene seg til forslaget om å legge ordlyden i den relative inhabilitetsgrunnen (loven § 108 og utkastet § 11-3) tettere opp til praksis etter Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 6. Hva angår saksbehandlingsbestemmelsene, støtter vi forslaget om å klargjøre dem. Saksbehandlingsbestemmelsene framstår i dag som temmelig vanskelig tilgjengelige, og de er på noen punkter mer tungvinte enn nødvendig. Særlig gjelder dette spørsmålet om hvem som må avgjøre spørsmålet om inhabilitet, jf. nærmere utkastet.

I kapittel 14 om lekdommerne foreslår utkastet blant annet at loven ikke utvides til også å utelukke pensjonerte politi- og lensmenn, og at det ikke er nødvendig at loven gir bestemmelser om dokumentasjon ved sykdom. Fylkesnemndene viser til utredningens begrunnelse, og vi støtter utredningen på disse to punktene.

Hva angår utredningens kapittel 18 om forkynning, slutter fylkesnemndene seg til vurderingen i Domstoladministrasjonens tilleggsnotat punkt 4 om at lovens bestemmelser om forkynning i all hovedsak er lagd for en annen tid. Vi slutter oss også til tilleggsnotatets syn om at digitale løsninger bør sidestilles med de tradisjonelle. Dette bør komme til uttrykk direkte i lovteksten, i stedet for å framtre som unntak gjennom forskrift.

Emner og problemstillinger som bør vurderes utredet

Fylkesnemndene arbeider for tiden med å digitalisere nemndenes saksbehandling og samhandling med eksterne aktører. Vi er enig med Domstoladministrasjonen som i sitt tilleggsnotat punkt 4.2 om den teknologiske utviklingen framholder at domstollovens bestemmelser bør utformes mest mulig teknologinøytralt. Dette gjenspeiles også i straffeprosessutvalgets mandat punkt 4 hva angår den nye straffeprosessloven.

Vi mener imidlertid også at tiden har kommet for å foreta en overordnet digitaliseringsrevisjon av hele prosesslovgivningen i vid forstand. En slik revisjon bør for det første ta sikte på å digitalisere saksbehandlingen i domstolene, justissektoren for øvrig og de domstollignende forvaltningsorganene (særlig fylkesnemndene, Trygderetten og Utlendingsnemnda). For det andre bør revisjonen rettes inn mot å digitalisere samhandlingen mellom disse organene og deres eksterne aktører, hva enten det er tale om partene, advokatene eller andre. For det tredje bør revisjonen innbefatte en digitalisering av samhandlingen mellom organene, for eksempel mellom domstolene og de domstollignende forvaltningsorganene.

Pernille Pettersen Smith
direktør

Lars Magnus Bergh
nemndsleder
Faglig ressursgruppe

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer